

Innsigelse fra veistyret for Førlandsåsvegen

Til:

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Konsesjonsavdelingen

Deres ref.: Søknad om konsesjon for regulering av Åsevatnet – Bergesli kraftverk AS.
Høringsuttalelse 202305856.

Vi ser at søknaden er datert 22. mars 2022. Når en søknad som er 3, 5 år gammel tas fram igjen, mener vi NVE bør sjekke at tall og utredninger – for eksempel om klima, flom og miljø – fortsatt er oppdatert og gyldige. Både vær og kunnskap om flomrisiko har endret seg de siste årene, og det er viktig at beslutningen bygger på ferske opplysninger.

Innsigelse fra veistyret for Førlandsåsvegen

Jeg uttaler meg som representant for hytteeierne i Førlandsås veglag, som forvalter og drifter Førlandsåsvegen fra Bergesli til Lona.

1. Oversvømmelse og sikkerhet

Bilder som følger saken viser tydelig at veien allerede i dag står i fare for oversvømmelse ved høy vannstand (bl.a. ved kote 418, se vedlagte bilder fra hytten til Solveig Stølen). En heving av inntaksterskelen på ca. 0,75 m vil løfte magasinnivået og øke risikoen for at lange strekk av veien blir oversvømt – særlig ved kraftig nedbør og vårflo.

Førlandsåsvegen er eneste adkomst for 19 hytter og for gårdsbruk med aktiv sauedrift og høyproduksjon. Periodisk oversvømmelse vil:

- hindre trygg transport for hytteeiere, bønder og nødetater,
- kunne stoppe saue- og fôrproduksjon,
- og gjøre området utilgjengelig i perioder.

Klimaendringer forsterker risikoen:

Ferske analyser fra Norsk Klimaservicesenter (2021) og NVE (Klimapåslag for flom 2016/2021) viser at hyppigheten av intense nedbørsepisoder og flom i Agder ventes å øke betydelig. Kombinert med en høyere demning og større magasinivolum kan dette gi mer konsentrerte flomtopp-hendelser når vannet først renner over – og dermed større skadepotensial.

2. Dagens «hundehus»-løsning – unøyaktig minstevannføring

Uforutsigbar minstevannføring – økt flomrisiko for veien

Dagens minstevannføringsløsning er et såkalt *hundehus* – et enkelt rundt hull i dammen. Vannføringen gjennom et slikt hull varierer naturlig med vannspeils høyden, og er derfor lite presis. Når magasinnivået stiger ved kraftig nedbør, øker vannføringen ukontrollert; når nivået synker, kan den falle under fastsatt krav.

Dersom inntaksterskelen heves med ca. 0,75 meter vil magasinet romme betydelig mer vann før overløp oppstår. Dette medfører to kritiske effekter:

- **Flomtoppene blir mer konsentrerte:** Vann kan magasineres lenger og slippes ut mer plutselig når overløpet først skjer. Dermed øker trykket mot bekkeleiet og mot Førlandsåsvegen, som allerede i dag er utsatt for oversvømmelse.
- **Naturlig «flushing» forsvinner:** De små naturlige flomtoppene som i dag skyller ned bekken og reduserer varig høy vannstand langs veien, vil forekomme sjeldnere. Det kan gi mer langvarig høy vannstand i magasinet og høyere grunnvannsnivå mot veibanen.

Denne kombinasjonen av en upresis minstevannføringskonstruksjon og et større magasin gir større usikkerhet både for flomfare og for veglagets evne til å oppfylle sine plikter etter vedtektene og **vannressursloven § 11** (aktsomhetsplikt). NVEs egne «Klimapåslag for flom» (2016/2021) understreker at tiltak i vassdrag må dimensjoneres for økt flomhyppighet som følge av klimaendringer. Heving av demningen uten en mer presis og dokumenterbar minstevannføringsløsning bryter med disse anbefalingene.

3. Økte vedlikeholds- og driftskostnader

Veglagets vedtekter (§5 og §7) slår fast at:

- alle kostnader til vedlikehold og nødvendige utbedringer fordeles på medlemmene,
- styret har plikt til å hindre skader og foreta tiltak for å avverge skade.

Hyppigere oversvømmelser og erosjon som følge av regulering vil kreve mer grusing, grøfting og reparasjoner. Dette vil påføre alle andelshavere betydelige ekstra kostnader og øke belastningen på dugnadsplikt og vegavgift. Vedtektene gir ingen hjemmel for å kreve at en ekstern tiltakshaver dekker disse merkostnadene.

4. Styrets ansvar og plikter

Vedtektene (§7) pålegger styret å sørge for forsvarlig vedlikehold og å regulere eller stenge veien i perioder med flomfare. En økt vannstand som omsøkt vil føre til hyppigere stenging og dermed redusert framkommelighet for hytteeiere, bønder og beredskap.

Relevante lover og forskrifter

- Vannressursloven §§ 5, 10 og 11 – vassdragstiltak skal ivareta allmenne interesser, sikre forsvarlig minstevannføring og ikke påføre unødig skade på andres eiendom.
- Naturmangfoldloven §§ 8–12 – krever vurdering av samlet belastning og bruk av føre-var-prinsippet.
- Plan- og bygningsloven – LNF-områder skal forvaltes slik at jordbruk, natur og friluftsliv prioriteres.
- NVE «Klimapåslag for flom» (2016/2021) – anbefaler at alle nye vassdragstiltak dimensjoneres med hensyn til økende flomhyppighet som følge av global oppvarming.

Søknaden dokumenterer ikke at disse kravene kan oppfylles når det gjelder vern av veglagets infrastruktur, økonomiske bærekraft og sikkerhet.

Konklusjon

På vegne av hytteeierne i Førlandsås veglag ber vi NVE avslå konsesjonssøknaden. Tiltaket vil:

- øke risikoen for oversvømmelse av Førlandsåsvegen,
- påføre alle andelshavere økte og uforutsigbare vedlikeholdsutgifter,
- skape uakseptabel usikkerhet for sikkerhet, framkommelighet og beredskap,
- og svekke muligheten til å oppfylle lovpålagte krav til minstevannføring.

Veglagets medlemmer hadde veien og sin bruk av området lenge før kraftverket ble etablert. Deres rettigheter og forpliktelser er rettskraftig fastsatt gjennom jordskifteretten (2004) og kan ikke settes i fare av nye reguleringstiltak.

Med vennlig hilsen

Dag Svendsen

Representant for hytteeierne i Førlandsås vegstyre

Hytteadresse: Førlandsås 81 (Gnr.197/Brnr.5), 4480 Kvinesdal

Hjemmeadresse: Søstrene Christenssensvei 5, 4790 Lillesand

Telefon: +47 41592277

E-post: dag.svendsen1963@gmail.com